

מורכבות תופעת הפלצבו 290-4840

שם המרצה: פרופ' מיכל גרנות

דוא"ל granot@research.haifa.ac.il

שנה"ל תש"פא - סמסטר א' - יום שני 12:00-13:30

המטרה המרכזית של הקורס הינה להיחשף למגוון ההיבטים של מורכבות תופעת הכאב דרך מיקוד בתופעת הפלצבו והנוצבו בהקשר למנגנונים המעורבים ולהתערבויות טיפוליות כמייצגת את מורכבות הכאב. יינתן דגש לאופן בו תהליכים קוגניטיביים, בעיקר ציפייה והתניה לצד למידה חברתית, ואלמנטים הכרוכים בטקס הטיפול, עמדות המטפלים ואיכות הקשר הטיפולי עימם מעצבים את תגובת הפלצבו. דרך הצגת תיאוריות עדכניות יוצגו מודלים ביולוגיים, אישיותיים וחברתיים המתארים את הביטויים הייחודיים של פלצבו ואת השונות הבין והתוך אישית בביטוי התופעה בהקשרים שונים כגון מגדר. דגש ייחודי יינתן לאופן בו תופעות הפלצבו והנוצבו מושפעים מההקשר בין מטפלים למטופלים, הדרכה, תמיכה ומתן תקווה וכיצד מרכיבי העשייה הסייעודית והקשר הטיפולי יכול להעצים או להפחית את תגובת הפלצבו. בנוסף, יערכו דיונים על השלכות תופעת הפלצבו בפיתוח התערבויות בעיקר תרופתית ועל האופן בו נחקרת יעילות ההתערבות תוך התייחסות לאפקט הפלצבו. ההוראה תתקיים באמצעות סקירת הידע העדכני אודות המנגנונים והתהליכים העומדים בבסיס תופעת הפלצבו ואת תרומת התהליכים הקוגניטיביים ופעילות מוחית הקשורה לתהליכי למידה, ציפייה והתניה על עוצמת התגובה להתערבויות טיפוליות בהן מודגם אפקט פלצבו. בנוסף, לאורך הקורס תתקיים הדרכה לקראת כתיבת עבודה מסכמת בנושא ספציפי בה מודגמת העמקת הידע על מימד ספציפי של תופעת הפלצבו לצד חשיבה ביקורתית על איכות המחקר בתחום. במהלך הקורס תיבנה התשתית לכתיבה העבודה שתיוצג הבעת עמדה, יכולת להעלות השערה או לזהות שאלה כביטוי לראייה אינטגרטיבית של החקר בנושא הנבחר. יינתן דגש לפיתוח חשיבה ביקורתית וראייה רב ממדית תוך ליווי והנחייה כיתתית ופרטנית.

דרישות הקורס:

1. נוכחות חובה והשתתפות פעילה במפגשים. (היעדרות מעל 20% לא תאפשר הגשת עבודה מסכמת).
2. הגשת רפרט ועבודה מסכמת

הערות:

1. הדרכה לאיתור ספרות רלוונטית תעשה באופן פרטני לפי הנושא הנבחר ודרך לימוד כיתתי בשלב גיבוש הרציונל לבחירת הנושא וכתיבת המבוא לעבודה
2. הנחיות מפורטות לכתיבת העבודה יועלו לאתר המודל ויוסברו בפירוט בתחילת הקורס
3. הקורס מתקיים דרך הזום והשיעורים יוקלטו

ספרות מומלצת לקריאה:

Annoni, M. (2018). The ethics of placebo effects in clinical practice and research. In *International review of neurobiology* (Vol. 139, pp. 463-484). Academic Press.

Colloca, L., & Grillon, C. (2014). Understanding placebo and nocebo responses for pain management. *Current pain and headache reports*, 18(6), 419.

Palese, A., Rossetini, G., Colloca, L., & Testa, M. (2019). The impact of contextual factors on nursing outcomes and the role of placebo/nocebo effects: a discussion paper. *Pain reports*, 4(3).

Cadorin, L., Rossetini, G., Testa, M., Geri, T., & Palese, A. (2020). The awareness of contextual factors, placebo and nocebo effects among nursing students: Findings from a cross-sectional study. *Nurse education in practice*, 42, 102670.

Petrie, K. J., & Rief, W. (2019). Psychobiological mechanisms of placebo and nocebo effects: pathways to improve treatments and reduce side effects. *Annual review of psychology*, 70, 599-625.

Blasini, M., Corsi, N., Klinger, R., & Colloca, L. (2017). Nocebo and pain: an overview of the psychoneurobiological mechanisms. *Pain reports*, 2(2).

Bartels, D. J., van Laarhoven, A. I., van de Kerkhof, P. C., & Evers, A. W. (2016). Placebo and nocebo effects on itch: effects, mechanisms, and predictors. *European journal of pain*, 20(1), 8-13.

Dodd, S., Dean, O. M., Vian, J., & Berk, M. (2017). A review of the theoretical and biological understanding of the nocebo and placebo phenomena. *Clinical therapeutics*, 39(3), 469-476.

Vambheim, S. M., & Flaten, M. A. (2017). A systematic review of sex differences in the placebo and the nocebo effect. *Journal of pain research*, 10, 1831.

הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות
החוג לסייעוד ע"ש צ'ריל ספנסר
كلية علوم الرفاه والصحة
قسم التمريض

Faculty of Social Welfare & Health Sciences
The Cheryl Spencer Department of Nursing

